

Aceton en leukoplast

Aceton wordt vrij vaak door ons amateur-geologen en paleontologen gekocht. Zelf liet ik altijd mijn flesje door de drogist vullen, totdat deze mij op het volgende attent maakte. De "losse" aceton, die de drogist verkoopt, is zuiverder, en dus duurder dan een kant en klaar flesje merk-aceton, dat zuiver genoeg is voor onze doeleinden. Tegenwoordig pak ik gewoon een flesje uit de stelling: goed en goedkoper.

Niet fraai, maar wel doelmatig om, al was het maar tijdelijk, te etiketteren is: gewone leukoplast. Stukje afrollen, op glad oppervlak plakken, met ballpoint beschrijven, afknippen en op de steen plakken. Blijft op alles goed kleven en kan later gemakkelijk worden verwijderd.

N.M. Hendriksen-Watson, Purmerend

Schone handen

Wanneer je zelf "stenen" slijpt, kun je ongelooflijk smerige handen krijgen, zoals van malachiet of pyrietagaat, om er maar twee te noemen. Boenen en borstelen met "chloor en Jif" is voor je handen niet alles. Ik hoorde het ook weer van een ander en probeerde: paneermeel en margarine!!

Het paneermeel gaf mij na het slijpen van pyrietagaat schone handen, zonder dat ze op schuurpapier leken. Het resultaat is nog beter als je tussendoor een keer "boent".

Succes,

Rina Kattenberg, Geldrop

Dioptaas

Dioptaas, het mineraal dat ditmaal de voorplaat siert, is een waterhoudend kopersilicaat, $\text{Cu}_6(\text{Si}_6\text{O}_{18})\cdot 6\text{H}_2\text{O}$. Het kan dicht bij het aardoppervlak in de oxydatiezone boven sulfidische koperertsvoorkomens gevormd worden, mits waterige oplossingen rijk aan siliciumoxyde aanwezig zijn. Waar het voorkomt is het vaak in holtes afgescheiden.

Helaas is dit mooie mineraal tamelijk zeldzaam.

De kleur is smaragdgroen; het mineraal werd aanvankelijk dan ook voor smaragd gehouden, tot Haüy het in 1797 als dioptaas beschreef.

De hardheid is 5, de dichtheid 3,3; het mineraal is doorschijnend tot doorzichtig en heeft een glasglans. De streepkleur heeft dezelfde tint als de kleur. Deze kleur is idiochromatisch, d.w.z. eigen aan het mineraal en niet door bijmengingen of iets dergelijks ontstaan.

Dioptaas is trigonaal. Het vormt meestal kortprismatische zuiltjes met drie rhomboëders (ruiten) als eindbegrenzing (zie kristaltekening), maar ook langprismatische microkristallen komen voor.

De dioptaaskristallen die op de voorplaat zijn afgebeeld

hebben deze afwijkende, langprismatische vorm en zijn zo fijn dat ze nagenoeg doorzichtig zijn. Deze typische habitus is kenmerkend voor Arizona: behalve in Gila County, de vindplaats van de gefotografeerde kristallen, komen ook elders in deze staat dergelijke langgerekte dioptaasjes voor.

De dioptaas werd door de fotolampen zo beschenen, dat een reflexie van de kristallen op de ondergrond valt. Deze ondergrond bestaat voornamelijk uit bolletjes van lichtblauwgroene, fijnkorrelige chrysocol, die eveneens een waterhoudend kopersilicaat is.

Dioptaas is van andere, soortgelijk gekleurde kopermineralen te onderscheiden door zijn betrekkelijk grote hardheid en door zijn kenmerkende eindbegrenzing met drie rhomboëders. Op de foto is links onder het midden de top van een kristal naar voren gericht, waarop deze vlakjes te zien zijn. Behalve uit de USA zijn dioptaasvoorkomens bekend uit Tsumeb; Katanga, Zaïre en andere Afrikaanse koperlanden; Chili, Peru; Kirgizië, USSR.

J.S.-v.B.

Boekbesprekingen

Inleiding tot de geologie en geomorfologie van België (2de druk), door Dirk Goossens, 228 bladz., 16 kleurenpagina's, 169 zwart-wit afbeeldingen, uitg. Van de Berg, Enschede, 1984. Prijs: f 99,50.

"Het schrijven van een boek over de Belgische geologie en geomorfologie is geen eenvoudige opdracht". Toch slaagt Goossens erin om "de geïnteresseerde leek of aankomend amateur voldoende basisinformatie te geven om hem of haar enigszins op weg te helpen bij de studie van de Belgische geologie en geomorfologie". Dit "enigszins" uit het Voorwoord van de auteur had naar mijn mening beduidend meer kunnen worden binnen eenzelfde bestek indien de auteur zich meer zou hebben toegelegd op verklarende aspecten, en zich niet voornamelijk zou hebben beperkt tot beschrijvingen. Nu figureren in de tekst alle in België voorkomende namen en naampjes van lithologische eenheidjes, van etagetjes, breuken en plooitjes met hun voorkomen en inhoud erbij, terwijl de samenhang (te) weinig aandacht krijgt.

Het boek bevat een opsomming van de lithologie, stratigrafie, structuren en morfologie. Na een algemene inleiding waarin op de principes van de stratigrafie, de indeling van de geologische tijdschaal en de grote lijnen van de Belgische geologie wordt ingegaan, volgt een systematisch overzicht van de verschillende geologische lagen die in België worden aangetroffen. Achtereenvolgens worden behandeld: de Paleozoïsche, de Mesozoïsche en de Cenozoïsche lagen. Er wordt zowel ingegaan op de eigenlijke geologie als op het reliëf van de gebieden die uit de besproken geologische lagen zijn opgebouwd.

Het boek besluit met een deel over hydrografie en toegepaste geologie, waarin opgenomen: het ontstaan van het Belgische riviernet, de belangrijkste grondstoffen in België, en de geologische eenheden van België, gezien vanuit de ruimte.

Het boek sluit af met een uiterst nuttige serie bijlagen, te weten (1) de verklaring van de namen van geologische tijdperken, (2) tabellen met de stratigrafische eenheden in België, (3) een verklarende woordenlijst, (4) een aanduiding van mogelijkheden om kaarten te bestellen, (5) een lijst met te bezichtigen grotten en steenkolenmijnen, (6) een register, en (7) een in te kleuren geologische en hypsometrische kaart.